

Iäkkäiden lääkehoidon ongelmien tunnistaminen ja ehkäisy

Tietopaketti sosiaali- ja terveydenhuollon ammattilaisille

Miksi iäkkäiden lääkehoidon ongelmien tunnistaminen on tärkeää?

Iäkkäiden lääkehoidoissa on monia erityispiirteitä. Sopiva lääkeannos voi olla pienempi kuin työikäiselle tarkoitettu. Lääkehaitat ja lääkkeiden haitalliset yhteisvaikutukset saattavat heikentää toimintakykyä: muisti katkeilee, tasapaino horjuu, tapahtuu kaatumisia, väsymys tai sekavuus valtaa mielen, eikä päivittäinen elämä suju. Lääkehaittojen ja muiden lääkehoidon ongelmien toteaminen ja poistaminen ovat tärkeitä iäkkäiden toiminnan edistämiseksi.

Yli 65-vuotiaiden riski joutua lääkehaitan tai muun lääkehoitoon liittyvän ongelman vuoksi sairaalaan on moninkertainen heitä nuorempiin verrattuna. Myös vakavat lääkehaitat kasaantuvat iäkkäille. On arvioitu, että yli puolet iäkkäiden lääkehaittatapahtumista ja lääkehoidon ongelmista olisi estettävissä muun muassa oikeilla lääke- ja annosvalinnoilla sekä lääkehoitojen huolellisella seurannalla.

Säännöllisen kotihoidon piirissä on yhä huonokuntoisempia, monisairaita ja monia lääkkeitä samanaikaisesti käyttäviä iäkkäitä. Kotihoidon lähi- ja perushoitajat ovat avainasemassa lääkehoitojen hyötyjen ja haittojen seurannassa ja lääkitysongelmien toteamisessa.

Minkälainen on iäkkään lääkehoidon riskien arviointiin kehitetty arviointimittari?

Helsingin yliopistossa on kehitetty hoitajien työn avuksi iäkkään lääkehoidon riskien arviointimittari. Mittari sisältää 18 iäkkään lääkehoidon ja sen toteutusprosessin riskejä arvioivaa kysymystä. Mittarin käyttöönotto edellyttää lyhyttä toimipaikkakohtaista perehdytystä. Lomakkeen täyttäminen tapahtuu yhdessä asiakkaan ja/tai hänen läheisensä kanssa normaalin kotikäynnin yhteydessä ja se vie aikaa kymmenisen minuuttia.

Lääkehoitoihin liittyvien haittojen ja ongelmien tunnistamisen ja ratkaisemisen lisäksi mittarin käyttö hyödyttää kotihoitoyksikköjen toimintaa tuomalla lisää yhtenäisyyttä lääkehoitojen seurantakäytäntöihin. Lisäksi se edistää geriatrisen lääkehoidon osaamista ja yhteistyötä kotihoidossa työskentelevien ammattilaisten välillä. Perimmäisenä tavoitteena on kotihoidossa olevien iäkkäiden lääkitysturvallisuuden parantaminen.

Mitä tietopaketti sisältää?

Tämän tietopaketin tarkoituksena on auttaa kotihoidon yksiköitä iäkkään lääkehoidon riskien arviointimittarin käyttöönotossa ja siten edistää sen hyödyntämistä. Tietopaketissa on lähi- ja perushoitajille tarkoitettua tietoa mittarin sisällöstä ja käytöstä. Lisäksi on koko kotihoidon organisaatioille tarkoitettua tietoa siitä, miten arviointimittarin käyttöönotossa voidaan huomioida organisaation näkökulma. Lisäksi tietopaketissa esitellään lääkkeiden käyttäjille suunnattu

Lääkehoidon onnistumisen LOTTA-tarkistuslista ja annetaan ammattilaisille ohjeita sen hyödyntämiseen omilla potilailla tai asiakkailla.

Tietopaketti koostuu seuraavista materiaaleista, joita voi hyödyntää toimipaikoilla ja itseopiskelussa:

- Emeritaprofessori Sirkka-Liisa Kivelän haastattelu läkkään lääkehoidon riskien arviointimittarista (video, kesto 2 minuuttia 44 sekuntia)
- läkkään lääkehoidon riskien arviointimittari (tulostettava ja täytettävä pdf-lomake)
- Lomakkeen koulutusversio (pdf), josta löytyy selitteet arviointimittarissa oleviin riskikohtiin (miksi ko. asia aiheuttaa riskiä lääkehoidon ongelmien ja lääkehaittojen syntymiselle)
- Ohjeistus läkkään lääkehoidon riskien arviointimittarin käyttöönottoon kotihoidossa (infograafi)
- Infograafia tukeva yksityiskohtaisempi kuvaus mittarin käyttöönoton vaiheista (pdf)
- Tutkimusprojektissa kertyneitä kokemuksia läkkään lääkehoidon riskien arviointimittarin käytöstä (pdf)
- Lääkkeiden käyttäjille suunnattu Lääkehoidon onnistumisen tarkistuslista LOTTA (pdf)
- Lääkkeiden käyttäjille suunnattu ohje LOTTA-tarkistuslistan käyttöön (pdf)
- Terveystieteiden ammattilaisille suunnattu taustoitus LOTTA-tarkistuslistan käyttöön (pdf)

Mistä tietopaketit löytyvät?

Lääkehoidon tietopaketit löytyvät [Fimean verkkosivuilta](#):

https://www.fimea.fi/kehittaminen_ja_hta/jarkeva-laakehoito/laakehoidon-tietopaketit